

Nr 492.

Av herr **Wallén m. fl.**, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition, nr 303, angående åtgärder till stödjande av trädgårdsnäringen m. m.

I proposition nr 303 till innevarande års riksdag har Kungl. Maj:t i anslutning till den s. k. frukt- och trädgårdsutredningens den 15 februari 1938 avgivna betänkande framlagt vissa förslag till åtgärder för stödjande av landets trädgårdsnäring.

Ifrågavarande näring har, såsom av utredningen vitsordats, under en följd av år i stort sett arbetat under mycket svåra ekonomiska förhållanden. I enlighet med sina direktiv har utredningen särskilt uppmärksammat, att näringens räntabilitet under de allra senaste åren ytterligare försämrats genom den kostnadsökning som följt av lantarbetstidslagstiftningen vid 1936 och 1937 års riksdagar, och vilkens verkningar måhända ännu icke hunnit göra sig gällande i full utsträckning.

Den betryckta trädgårdsnäringens målsmän måste därför med stor tillfredsställelse se, att statsmakterna nu gå att fatta beslut angående näringens stödjande. De positiva åtgärder, som föreslås i föreliggande proposition, synas ock vara väl motiverade och lämpade att främja de ändamål, som därmed avses.

Med anledning av propositionen vilja vi endast understryka och framföra några ytterligare, av utredningen eller föredragande departementschefen förberedelsevis behandlade spörsmål, vilka i propositionen icke utmynnat i positiva förslag men enligt vår mening dock förtjäna att inom den närmaste framtiden erhålla sin lösning.

Vid behandlingen av frågan om äskande av särskilt anslag till propaganda- och upplysningsverksamhet på trädgårdsnäringens område (sid. 87 i propositionen) har föredragande departementschefen framhållit, att en dylik verksamhet lämpligen borde omhänderhavas av näringens egna organisationer och att därvid intimt samarbete borde ske mellan de olika ideella såväl som ekonomiska näringsorganisationerna.

Ur sistnämnda synpunkt har departementschefen funnit angeläget, att de försök, som vid olika tillfällen gjorts att få till stånd ett s. k. *centralt trädgårdsråd*, i vilket representanter för näringens olika intressegrupper skulle vara samlade, snarast måtte leda till resultat. En dylik sammanslutning borde enligt departementschefens mening ha flera viktiga uppgifter att fylla.

I vad sålunda anförts vilja vi helt instämma. Vi finna emellertid även lämpligt och angeläget, att särskilda åtgärder från statsmakternas sida vidtagas för att ett dylikt centrallråd snarast möjligt skall komma till stånd. Vi

vilja i sådant hänseende föreslå, att Kungl. Maj:t eller chefen för jordbruksdepartementet, efter ytterligare utredning i frågan, direkt medverkar vid centralrådets bildande, lämpligen bland annat genom att utse ordförande i rådet och fastställa dess stadgar. För genomförandet av organisationsarbetet torde under sådana förhållanden för nästkommande budgetår erfordras ett mindre anslag, förslagsvis å 5 000 kronor.

Frukt- och trädgårdsutredningen har (sid. 144—145 i betänkandet) till diskussion upptagit frågan, huruvida det nuvarande skyddstullsystemet för trädgårdsprodukter borde, för vinnande av bättre anpassning efter fluktuationerna på hithörande marknader, ersättas eller kompletteras med någon form av *importreglering*. Det mest effektiva, ehuru även det mest ingripande sättet för en dylik reglering vore, enligt utredningen, att hela eller huvuddelen av importen omhänderhades av ett företag under tillsyn av statlig myndighet. En sådan anordning har utredningen likväl för sin del icke kunnat förorda med hänsyn till, bland annat, att för närvarande icke funnes något lämpligt organ, åt vilket importen skulle kunna anförtros. På grund härav och, då av olika skäl icke heller andra former av importreglering synts utredningen under nuvarande förhållanden lämpligen böra genomföras, har utredningen, med avstyrkande av en mera allmän importreglering för trädgårdsprodukter, såsom skydd mot konkurrensen från utlandet i stället förordat vissa justeringar uppåt av gällande tullsatser.

Vid propositionens avlåtande har chefen för jordbruksdepartementet icke heller ansett sig kunna tillstyrka de av utredningen föreslagna tullförhöjningarna. Departementschefen har därvid framhållit, bland annat, att de stora skiljaktigheterna i fråga om trädgårdsnäringens produktionsbetingelser i olika delar av landet måste göra det vanskligt att utan effektiva anstalter av organisatorisk art tillgripa tullåtgärder såsom medel för ernående av ökad räntabilitet.

I propositionen ha därför de viktigaste förslagen till statligt ingripande i marknadsstödande syfte begränsats till vissa bidrag för organisationsarbetet med avseende å den rent inhemska handeln med trädgårdsalster. Under erkännande av den stora betydelsen av ett stöd i dylikt hänseende äro vi emellertid övertygade om att detsamma borde kompletteras med lämplig importreglering. En eventuell försäljningsorganisation måste ju under alla förhållanden såväl vid avlastningen till s. k. underskottsområden av inhemska varor som vid beräkning av prissättningen bliva i hög grad beroende av den import, som samtidigt kan komma att äga rum.

I likhet med utredningen och departementschefen förstå vi till fullo de betänkligheter, som i olika avseenden kunna riktas såväl mot ett system med höjda tullar för trädgårdsprodukter som mot en egentlig importreglering för dylika varor. Liksom utredningen hysa vi också den uppfattningen, att en mera effektiv importreglering icke torde kunna utbyggas, utan att en lämplig central producentorganisation dessförinnan kommit till stånd. Enligt vad

av propositionen inhämtas, pågår emellertid för närvarande bildandet av en ekonomisk riksorganisation av trädgårdsodlare, och har statsbidrag därtill av Kungl. Maj:t föreslagits. Det är vår förvisning att, så snart denna organisation färdigbildats och funnit erforderlig stadga, förefintliga hinder mot en importreglering utan större svårigheter skola kunna övervinnas.

Erfarenheterna från olika grenar av landets egentliga jordbruksproduktion giva också vid handen, att statsmakterna i samarbete med de stora producentorganisationerna på flera viktiga områden redan lyckats i strävandena att, utan allvarliga olägenheter för av saken berörda intressen, förhindra tidigare bedriven, för den inhemska produktionen hinderlig införsel.

Vad beträffar de handelspolitiska invändningar mot tullförhöjningar eller importreglering, vilka vid frågans behandling framförts av traktatberedningen och kommerskollegium, vilja vi endast hänvisa till den reservation härutinnan mot kollegii uttalanden, som framställt av kommerserådet Siegfried Matz (sid. 62 och 72 i propositionen). Denne har därvid bland annat yttrat, att de länder, som skulle komma att drabbas av den föreslagna importregleringen, i ett antal fall själva infört importrestriktiva åtgärder, vilka tidvis berett svenska exportintressen betydande avbräck.

I anslutning till vad vi sålunda anfört få vi föreslå, att riksdagen ville uttala sig till förmån för en lämpligt avvägd importreglering beträffande frukt- och trädgårdsprodukter, att träda i tillämpning, sedan det nu pågående organisationsarbetet slutförts.

Genom att beslut redan i år fattas om en av en riksorganisation avhängig importreglering beträffande frukt- och trädgårdsprodukter, synes oss ett kraftigt stöd komma att givas det nu pågående arbetet på uppbyggandet av en dylik organisation.

På ett begränsat men icke oviktigt område har frukt- och trädgårdsutredningen, utan avseende vid att lämplig producentorganisation ännu icke förefunnnes, ansett sig böra föreslå omedelbara åtgärder till genomförande av en importbegränsande reglering, nämligen i fråga om *importen av blomsterlökar och vissa lökliknande stam- och rotknölar*.

I sitt betänkande med förslag till åtgärder för stödjande av trädgårdsnäringen säga utredningsmännen bl. a. följande (sid. 158 i betänkandet):

»På grund av vad sålunda anförts och då utredningen icke funnit någon annan godtagbar lösning av förevarande spörsmål har utredningen ansett sig böra förorda ett tillmötesgående av det från odlarnas sida så gott som enhälligt framställda kravet på en statlig reglering av importen av blomsterlökar. Utredningen vill dock framhålla att genomförandet av en dylik reglering i praktiken kommer att medföra stora svårigheter, av vilka en del äro av sådan art att de näppeligen kunna helt överbyggas. Att utredningen i trots härav anser sig böra framlägga förslag i frågan beror därpå, att utredningen, såsom förut nämnts, icke funnit någon annan väg framkomlig. Framhållas bör också, att enligt vad utredningen inhämtat erfarenheterna i Norge av den där sedan 1932 rådande regleringen av blomsterlöksimporten varit myc-

ket goda. Detta medges även av dem som från början motsatt sig regleringens införande därstädes.»

Ifrågavarande importreglering skulle enligt utredningen omfatta växtdelar, som i gällande statistiska varuförteckning upptagas under nr 88, ävensom rotknölar av gladiolus. Utredningen har ansett, att regleringen lämpligen borde handhavas av lantbruksstyrelsen, vilken skulle utfärda införsellicenser för odlarna i viss proportion till deras import under år 1937. Särskilda medel härtill borde enligt vad utredningen närmare angivit ställas till styrelsens förfogande. Då avtal om inköp av ifrågavarande halvfabrikat som regel slötes i början av året, syntes det av regleringen betingade importförbudet böra träda i kraft den 1 januari 1939.

Departementschefen — som ansett att erforderlig importbegränsning, genom den nu föreslagna riksorganisationen eller på annat sätt, i första rummet borde företagas av odlarna själva — har ansett sig icke böra för närvarande biträda utredningens förslag om en statlig importreglering. Skulle det emellertid visa sig, att odlarna icke kunde genom egna åtgärder komma till rätta med de rådande missförhållandena, kunde enligt departementschefens förmenande spörsmålet om statens medverkan härtill få upptagas till förnyat övervägande (sid. 75—76 i propositionen).

Då vi för egen del icke anse att blomsterodlarna även utan statlig hjälp skola kunna i erforderlig utsträckning begränsa importen av ifrågavarande halvfabrikat, vilja vi varmt förorda, att den av frukt- och trädgårdsutredningen föreslagna importregleringen snarast möjligt måtte komma till stånd. Endast genom en statlig importreglering synes det oss under nuvarande förhållanden möjligt att förhindra osund spekulation med utländska blomsterlökar.

Samtidigt med regleringens genomförande torde den nu gällande tullen å blomsterlökar samt lökliknande stam- och rotknölar av blomsterväxter (tulltaxan 35, 50 öre per kg) kunna upphävas, enär densamma då uppenbarligen icke längre komme att få någon större betydelse såsom produktionsbegränsande faktor i vad lökdrivningen angår.

Blomsterlökar voro tullfria till år 1921, då i samband med höjningen av åtskilliga finanstullar desamma åsattes en tull av 50 öre pr kg. Då dessa lökar äro en viktig råvara för trädgårdsodlarna är tullen på desamma en mycket kännbar utgift, särskilt för småföretagarna inom branschen. Det skulle särskilt för dessa sistnämnda vara en icke ringa lättnad om denna tull borttoges. En övervägande majoritet av trädgårdsodlarna har också, vilket framgår av utredningen, uttalat sig i denna riktning. Även utredningsmännen ha funnit att drivning av blomsterlökar under nu rådande förhållanden lämnar mycket dåligt resultat. Å sid. 157 i betänkandet säga de härom:

»Av den förebragta utredningen torde framgå att lönsamheten av lökdrivning under de senaste åren varit synnerligen otillfredsställande. Enligt utredningens åsikt är detta särskilt beklagligt, då denna odling för många

mindre, självägande trädgårdsmästare utgör deras huvudsakliga inkomstkälla under vintern. Att under den mörka årstiden i någon större utsträckning utbyta lökdrivningen mot annan blomsterodling eller produktion av köksväxter låter sig ej göra, i varje fall inte för de mindre trädgårdsmästarna. Därtill kommer att lökdrivningen ur *arbetsynpunkt* är av stor betydelse då den dels kräver *relativt mycket arbete* och dels möjliggör för arbetsgivarna att under vintern *bibehålla samma arbetsstyrka* som under den ljusa årstiden. Med hänsyn härtill finner utredningen det angeläget att åtgärder vidtagas till odlingens stödjande.»

Vi tillåta oss understryka vad utredningsmännen här uttalat.

Under återopande av vad sålunda anförts få vi hemställa,

att riksdagen i anledning av Kungl. Maj:ts proposition nr 303 ville besluta:

att *dels* till bidrag för bildandet av ett centralt trädgårdsråd, under nionde huvudtiteln, för budgetåret 1938/1939 anvisa ett förslagsanslag av 5 000 kronor;

dels hos Kungl. Maj:t anhålla om vidtagande av åtgärder för genomförande av en importreglering beträffande frukt- och trädgårdsprodukter att träda i tillämpning så snart en riksorganisation på trädgårdsnäringens område i den omfattning Kungl. Maj:t föreslagit kommit till stånd;

dels ock hos Kungl. Maj:t anhålla om genomförande av importreglering beträffande blomsterlökar och liknande växtdelar i överensstämmelse med vad frukt- och trädgårdsutredningen härutinnan föreslagit, att träda i tillämpning den 1 januari 1939 eller den tidigare tidpunkt, som Kungl. Maj:t kan finna lämplig;

samt att samtidigt med denna importreglerings genomförande upphäva nu gällande tull å blomsterlökar.

Stockholm den 11 maj 1938.

<i>Otto Wallén.</i>	<i>Ola Jeppsson.</i>	<i>Ernst Åqvist.</i>
<i>C. G. Närlinge.</i>	<i>T. Wolgast.</i>	<i>Arvid De Geer</i> i Hanaskog.
<i>Alfr. Nilsson,</i> Steneberg.	<i>I. Pettersson,</i> Rosta.	<i>Aron Gustafsson,</i> Lekåsa.
<i>Gillis Olsson,</i> Kullenbergstorp.	<i>Gustav Hallagård.</i>	<i>Arvid Jonsson.</i>
<i>Th. Gardell.</i>	<i>K. A. Westman.</i>	<i>Victor J. Mattsson.</i>
<i>Sven Andersson.</i>		<i>Oscar Osberg.</i>

